

Panium — Limu fukk ak juróom-ñaar

Mbiri mi ak Vision bi: Ñaari rëddi yonent yi ci Daniyeel ak Ubbeeku Yowut gi ci Kàddu gu Sell gi

Jeff Pippenger

2026-02-22

Bés bu 18i Sulet 2020, njëkk ci ay yéene yu jëkk yi ci yëngu-yëngub ñaar-fukk ak ñeent junni ñent-fukk ak ñeent dafa aksi. Loolu am na ci biir “jaar-jaar bu nëbb” bi ci ayat fanweeri Daniel benn-fukk ak benn. Yéene boobu am na ba noppi ci diggante “jaar-jaar bu nëbb” boobu — jaar-jaar bu tambalee ak daanug Réewum Sowiyet bi ci 1989. Ayat fanweeri benn moo di ndigalu Dibéer bi ci États-Unis, te loolu itam dañu ko tekki ci ayat fukk ak juróom-benni benn ci benn waxtu boobu. “Ubbi” dëgg yi feesal “jaar-jaar bu nëbb” bi ci ayat fanweeri bi, ci atum 2023, Daniel moo ko wone ci saraxal fukk ak ñaar. Sarax yi fukk ba fukk ak ñaar benn pexe lañu, te pexe boobu tambalee ak wone ne Daniel moo di “ñi xam” yi dëgg xibaaru yonent yi ci biir ak ci biti, te ci foofa dañu leen di tekki ni “mbir mi” ak “peeñ mi.”

Ci ñetteelu atum Siirus buur Pers, am na lu Yàlla feeñaloon Daniyel, mi tuddoon itam Beltesassar; te mbir moomu dëgg la woon, waaye jamono ji ñu ko tëraloon yàgg na woon. Moom nag, xam na mbir ma, te am na xel ci peeñ ma. Daniel 10:1.

Ñaari Gis-Gis yi

“mbir” ak “peeñ mi” dañuy tektal gis-gis yu biir ak bitiir ci waxu yonent, te Daniyeel dafa tektal nit ñi xam ñoom ñaar ñépp, ndaxte “mbir” ak “peeñ mi” dañoo “feeñal” Daniyeel ci saaru fukki at ak benn. Ci saaru boobu, ca bésub ñaar-fukk ak ñaar ba, peeñu Kirist ci kër Yàlla ga “feeñal” nañu ko Daniyeel. Baat bu Ebraayik bi ñu tekki “mbir” dañu ko tekki itam ne “mbirum” ci saaru juróom-ñeent, te fa itam dañu ko indil ci jikkoo ak “peeñ mi.”

Ca njëkk saa, ndigal yi génn nañu, te dikk naa ngir won la ko; ndaxte yaw, ku ñu bëgg lool. Moo tax, xam mbir mi te seetal peeñ mi. Daniel 9:23.

Baati “mbir” bi nekk ci sarax fanweeru ñaar bi, mooy benn baat bi ñu tekki ne “mbir mi” ci aaya ñaar-fukk ak ñeent ci sarax fanweeru benn bi. Ci gis-gis bu mujj bu Daniel bi ci saraxi fanweeru ñaar ba fanweeru ñeent; “mbir” mi ci sarax fanweeru benn bi walla “mbir mi” ci sarax fanweeru ñaar bi, ñoom ñépp dañoo lëkkaloo ak “gis-gis bi.” “Gis-gis bi” mooy baat bu Ebraayik bi, “mareh,” te tekki na “melokaan.” Daniel xamle na ñaari “gis-gis” ci téereem, doonte benn ci ñaari “gis-gis” yooyu dañu ko wone ci jamono ju jigéen, ba noppi dellu ko ci jamono ju góor. Daniel ci aaya bu njëkk bi ci sarax fanweeru ñaar bi, moo tektal ñi dëgg “gis-gis” bu melokaan bi, ak itam “mbir mi” walla “mbir.” Ci sarax juróom-ñeent bi, Daniel xamle na ñaari “gis-gis” yu lëkkaloo ak seen bopp. Ci Àngale bi, baat bi “vision” feeñ na juróom-ñeent yoon ci sarax bi, te benn ci baati Ebraayik yi ñu tekki ne “vision” mooy “mareh,” te beneen bi mooy “chazon.” Mareh tekki na “melokaan,” te chazon tekki na “géent, peelug Yàlla walla waxu kàddu bu yégle.” Tënk ci sarax juróom-ñeent bi dafa taxaw ne bu ñu tekkee baat bi “mareh” ne “vision,” dafay teewal “melokaanu Kirist.”

Ci misaal la, mooy “mareh” walla “peeñug gis-gis” bi ci Daniel 8:14, te liy tekki mooy ne ci 22 Oktoobar 1844, Kirist dina feeñ bu pël ci kër Yàlla ga ngir matal kàddu Malasi ñetteel saar wi wax ci Yonnenta Kóllère bi, te Lakkkat bu Jigéen bi waxoon na ne loolu amoon na ci 22 Oktoobar 1844. Bi Lakkkat bu Jigéen bi jàppalee ne malaaka bi ci Peeñu gi 10 bi wàcc te teg benn tànk ci suuf si ak beneen bi ci géej gi nekkoon “du kenn ku yées ci Yeesu Kirist ci boppam,” dafa doon joxe benn màndarga-yoon ci waxi mbir yu njël kanam, foofu la Kirist feeñ. Benn la ci ay feeñam yu bari. Mu feeñoon ci dekkital Musaa, ni Yud waxe. Foofa mu feeñoon ni Mikaa’el, kilifag malaaka yi, waaye ak loolu lépp, feeñug wax ci kanam la woon. Gis-gisug mareh bi ci saar wi juróom-ñetteel itam dañu koy tekki ne “feeñ,” te loolu déggoo na ak li mu tekki.

Te mujj na, ba man maa, moom Dañeel, gisoon naa peeñ ma, te di ko seet njàngatam, noonu gis naa ku taxaw ci sama kanam, mel ni nit. Dañeel 8:15.

Li nekk ci fii day wone ne malaaka Jibril la woon ki amoon “melowu nit,” te baat bi nekk “appearance” mooy melowu peeñu “mareh” bi yu Kirist, ndax ni Kirist diñu ko teyé ci Mikael, malaaka mu mag ma, ak ci malaaka bu am doole bi ci Peeñu gi fukki, noonu itam ci wàllu waxu yonent, Kirist man nañu ko jëfandikoo ngir tektal xam-xamu malaaka yi, ak sax nit ñi. Muy Jibril ci saar bi walla Kirist ci Peeñu gi fukki walla ci Mikael, malaaka mu mag ma, kenn ku nekk ci ñoom day teewal benn yégle; te loolu moo tax Sœur White di meloomal malaaka yi ci Peeñu gi ak yégle bi ñuy teewal, ak itam nit ñi di waxal yégle bi malaaka yooyu di teewal. Dëgg gu yaatu noonu am solo lool, ba ci ñetti saar yu njëkk yi ci Peeñu Yowaana, ñetti saar yooyu di yégle ubbiw Peeñu Yeesu Kirist bi ñu daldi indi ci leer, tuuti laata waxtu jéexital bi tëj, ndaxte “jamono ji agsi na,” taxawaayu jottali wax ji yu Yàlla jëm ci nit ku nekk dees na ko xamle bu leer ne ab yégle la joge ci Baay bi, ñu jox Ko Doom ji, mu daldi ko jox ab malaaka, te malaaka ma yóbbu ko ci nit, te nit ka yónnee ko ci mbootaayi mbooloo yi. Bépp jéego ci taxawaayu jottali wax jii sell na te set na, te setal goo gu ñu sellal dees na ko tektale ci màndarga-yoonu yonent yi fa Kirist feeñee ni Moom ci boppam, walla jaarale ko ci malaaka, nit walla yégle. Bu Moom ci boppam boolee boppam ak benn màndarga-yoon, loolu mooy peeñu “mareh,” maanaam “melow.”

Peeñu Yeesu Kirist, mi Yàlla jox ko ngir won ay jaamam yi mbir yi war a yomb a am; te yónnee na ko, xamal ko ci ay misaal jaarale ko ci malaakamam, ci ndawam Yowaana: moom mi seedeel Kàddug Yàlla, ak seede si Yeesu Kirist, ak lépp lu mu gis. Ku jàng moom barkeel na ko, te ñi dégg baat yi ci waxi ci ëllëg bii, te sàmm li ci bind, barkeel na leen; ndaxte waxtu wi jege na. ... Noonu mu ne ma: “Bul tëj waxi ci ëllëg bii ci téere bii, ndaxte waxtu wi jege na. Ku jubadi, na sax ci jubadim; ku tàngal, na sax ci tàngalam; ku jub, na sax ci njubam; ku sell, na sax ci sellaayam.” Peeñu Yowaana 1:1–3; 22:10, 11.

Ci yooru juróom-ñaar, “chazon” mooy beneen baat bu Ebrë yuy tekki ni “peeñu.” Ci wàll wu jëm ci “melokaan,” peeñu “marah” mooy jox xam-xam ci ab mandarga yu ëpp solo, te peeñu “chazon” mooy jox xam-xam ci ab diir buy wax ci yégleb yonent. Am na ab méngoo gu sell ci ñaari baat yi ñu tekki ni “peeñu” ci yooru juróom-ñaar, ci ne baat bu Ebrë bi di “mareh” itam Daniel dafa ko jëfandikoo ci doomam ju jigéen ji di “marah.” Ak “chazon,” Daniel dafa ko teewal ñaari yoon, waaye du ci jàngor bu góor ak jigéen la, waaye ci ñaari baat yu tegtal benn tekki, te ci def noonu, ñuy yaatal yeneen solo yaakaar ba mu bare lool.

Chazon mooy peñ, mbaa waxu Yàlla, mbaa kàddug yonent; te baat bi ñuy tekki ci angale ne “matter” mbaa “thing” mooy baatu hebre “dabar,” te loolu mooy “Kàddu gi.” Bu ñu xam ne “chazon,” maanaam peñ bi, Daniyel itam dafa ko teewal ci baatu “dabar,” kon ñoom ñaar benn lañuy firndeel: yégle yu yonent yu Kàddug Yàlla. Daniyel dafay saxoo “dabar” mbaa “chazon” ak “mareh.” Bu ñu ko xool ci wetu yonent, “yégle yu yonent yu Kàddug Yàlla,” ni ko “dabar” ak “chazon” di teewale, bu ñu leen boole ak peñu “marah” ci feeñug Kirist, kon dafa am ay takkute yu sell yu jaar-jaari yonent yi ci Kàddug Yàlla. Te su ñu dolli ci moom “marah,” maanaam jigeen-ciwi baat bi “mareh,” ci sàrtu maanaa yi peñ am ci Daniyel, kon dafa nekk peñu seetu-bopp bu jème ci ñuñal ci ngëm.

Ci gannaaw gu mujj ga Daniel gis, bi ñu teewal ci ñetti xaaj yu mujj yi ci téereem, Daniel dafa teewal nit ñi ci fan yu mujj yi, ñiy xam “peeñu-kàddug yonent yi” yu “Kàddug Yàlla,” ak sellug màndarga yu sell yi miy samp yëngu-yëngu yeesal gi ci ñaar-fukk ak ñeent-fukk ak ñeenti junni ña, ndaxte ñoom lañu di ñi topp Xar mi fu Mu dem fëpp ci Kàddug-Yonentam gu sell. Bi ñuy topp Xar mi, Mu jiite leen ba ci peeñu seetu-bopp bi ci Daniel 10:7, fa ñuy benn ci ñaar: muy daw ngir nëbbu ci suuf ndaxum njuumte, fa ñu leen di suul ba fàww, walla ñu toroxlu ci pënd mi, ñu jubbanti leen te may leen doole ngir jébbale bataaxal-giyonent bu fan yu mujj yi.

Gabriel santaal Daniyal mu “xamle” benn “mbir mi” ak “peeñ mi.” Kàddu Ebrë bu ñu tekki ne “xamle” dafay tekki “def benn seetaan gu xel.” Daniyal, mi taxawal yéen ak man, jàngkat bu bees bii, ñu ko santaane mu xam wuute gi ak wone gi nekk diggante “mbir mi” ak “peeñ mi.” Peeñu chazon mooy rëdd bu biti bu jaar-jaari bind bu yonent yi, te peeñu mareh mooy feeñug Almasi bi. “Mbir mi” ak “lu jiitu ji,” mooy kàddu Ebrë “dabar,” te loolu dafay tekki kàddu gi. Yeesu mooy “dabar” ji, ndaxte Moom mooy Kàddu gi. “Lu jiitu ji” ak “mbir mi,” ñoom ñaar ñépp di “dabar,” ñu leen wone ci jokkoo ak peeñu feeñ gi.

Dabar bi, mooy mbir mi ak yëf wi, moom itam mooy gis-gisub chazon ci saar bu juróom-ñett ba, te dafay teewal gis-gisu taariixu yonent yi. Benn ku nekk ci teewal yooyu (chazon, dabar, mbir ak yëf) dafay màggal rëdd bu biti bu yonent, te mareh, ak melokaanam gu jigéen gi di marah, ñooy teewal rëdd bu biir bu yonent. Nit ñi Yàlla ci fan yu mujj yi, ñi ñu teewal ci aaya benn ba ci Daniel fukk, xam nañu rëdd yu biir ak yu biti ci taariixu yonent yi. Ci téereb Peeñ gi, rëdd bu biir bi dees na ko teewal ak juróom-ñaar yiir, te rëdd bu biti bi dees na ko teewal ak juróom-ñaar sëriñ.

Bi Danyeel gisee peeñug Almasi bi gannaaw koor bu ñent-fukk ak benn fan, gis na jëfandikoo gu jigéen gi ci peeñu mareh. Mareh mooy “melokaan,” te bi Danyeel gisee Almasi, gis na peeñu “marah” bi; te doonte mareh di tekki melokaan, jigéenug baat boobu sax mooy “seetuukaay bu nit di xool boppam.” Sër Wiit xamal na nu ne peeñu bi Danyeel gisoon mooy peeñu bi Yowaan gisoon, te Yowaan gis na peeñu boobu ba Almasi nekkee ci kër-yàlla ba ca asamaan.

“Ca jamonoy gaabug Gabriyel, yonent bi Daniyel mēnu woon a jootaat ay ndigal yu gën a neex; waaye ay at yu nēew gannaaw loolu, ndax bëgg xam lu gën a bare ci mbir yi ñu ko mustëlagul ba noppi, mu dellu jëbbal boppam ngir seet leer ak xel mu jóge ci Yàlla. ‘Ci fan yooyu man Daniyel maa ngi woon ci jooy ñetti ayu-bés yu mat sëkk. Duma lekk mburu mu neex, yàpp ak biiñ duggul woon sama gémmiñ, te duma diw sama bopp muk... Noonu ma yékkati sama

bēt, xool, te gis nit ku sol lino, te ay ndigalēm dēppoo ak wurus wu rafet wu Ufas. Yaramam mel ni beril, kanamam mel ni melokaanu melax, ay bētam mel ni lāmp yu safara, ay yoxoam ak ay tānkam mel ni xānjar wu ñu rēcc ba tāll, te baatam mel ni baatu mbooloo mu bare.”

“Ku dul kenn nit ku mag noonu mooy Doom Yàlla mi feeñu woon ci kanam Daniel. Melokaan bii méngoo na ak bi Yowaana joxe ba Kirist feeñoo ko ca dunu Patmos. Sunu Boroom léegi dafa ñëw ak beneen ndawub asamaan ngir jàngal Daniel li war a xew ci fan yu mujj yi. Xam-xam bii dees na ko may Daniel, te bind ko ko ci dooley waxi Yàlla ngir nun, ñi àddina si ag mujj di dikk ci seen kaw.”

“Dëgg-dëgg yu mag yi Addina bi bind bi wone nekk nañu ngir ñi di seet dëgg ni nit ku di wut alal ju nēbbu. Daniel dafa nekkoon mag ku mǎggat. Dunduam weesu woon na ci biir yēf yi di nax xol ci kērub buur gu bōkk ci xeet yu xamul Yàlla, te xelam dafa feesoon ak mbirum yooni réew mu mǎgg; waaye mu beru ci lépp loolu ngir toroxal bakkanam kanam Yàlla, te sàkku xam-xam ci pexe yu Kawe ji Gën a Kàttan. Te ci tontu ñaanam yi, leer gu jóge ca kēr yu asamaan ya joxees na ngir ñi war a dund ci fan yu mujj ya. Kon nag, ak ban njàqare lañu wara seet Yàlla, ngir mu ubbi sunu xam-xam ba nu man a dēggoo dëgg yi ñu nu indilé woon jóge Asamaan.” Review and Herald, February 8, 1881.

Ñaari 144,000

Dañeel xam na “mbir mi” ak “peeñ mi,” te ñu jàngale ko ni Dañeel, te itam ni Belteshasar. Coppite tur ci waxu yonent yi dafay tegu ci mbokk-kóllère, ba tax na Dañeel di fànn nit ñi mujj ci kóllère, mooy ñi tééméri junni ak ñeent-fukk ak ñeent-junni, ñi ñuy nattu ci peeñu Kirist bi ci kēr Yàlla gi. Nattu boobu moo waral xeexu ñaari xeetu jaamu-kat.

Man naa Daniyel donj rekk maa gis peeñ mi; ndaxte góor ña ma àndoon ak ñoom gisewuñu peeñ mi; waaye ragal gu réy daldi wàcc ci seen kaw, ba tax ñu daw ngir nēbbu seen bopp. Daniel 10:7.

Danyeel mooy jēfandikook bu jub ci rēddal nattu ñaareel bi ak bu kēr Yàlla bi teemeer ak nit ñi Yàlla ci jamono yu mujj yi; nattu bu sampu ci gis Almasi bi ci kēr kawe gi. Pexe gu aaya juróom-ñaareel gi mooy jigéenug pexe mareh bi, te di ko wone ni mooy pexe marah bi. Su fekkee ne nga tontu ci pexe kēr Yàlla gu Almasi bi, ni ko tontoo woon Danyeel, kon “mbir” gu waxkat bi ak “pexe” gu waxkat bi dinañu leen “feeñal.”

Su fekkee ak bés bu njëkk ci melokaanu kēr Yàlla gu njëkk gi ci Kirist ci daw ngir nēbbiku, dinga dugg ci lëndēm gu dul jeex. Nattu kēr Yàlla gi, te mooy ñaareelu nattu ci ñetti jéego yi ci xebaar bu baax bu sax, ñëw na gannaaw nattu bu njëkk bi te di fondamañ ba. Laaj bu nattu fondamañ yi dañu koy tektale ci aaya fukki ak ñeent ci Daniel benn-fukk ak benn, fa mu Roome di tektalee ne ay “sàcckat yu sa xeet”, yu tabax “péeyu gis-gis” bi.

Jamono jege na ci kanam.

Ñetti fanweeri waxtu ginnaaw naqar bi 18 Sulet 2020, ci 31 Desambar 2023, njàngatug Yeesu Kirist tambalee ubbeeku, ndaxte “waxtu wi jegesiwoon na.”

Ku barkeel mooy ki jàng, ak ñi dégg baat yii ci waxi àjjana bii, te di sàmm li ci bindu; ndaxte waxtu wi jege na. ... Noonu mu ne ma: “Bul tëj baati waxi àjjana ci téere bii; ndaxte waxtu wi jege na.” Peeñu 1:3; 22:10.

“Waxtu” wi màndargaal ubbi gi ci Peeñu Yeesu Kirist mooyñu ko joxe xamle ci njàlbéenu téereb Peeñu gi, te ci mujjum téere bi, wax ju ni mel noo mel dolli ci waxu Alfa ga, ak waxu Omeega.

Peeñu Yeesu Kirist mi dees ko ubbi lu jiitu jeexital jamono jébbale ba. Ca fanweerukaay ñaar-fukk ak ñaar ba, gannaaw koor gu ñaar-fukk ak benn fan, “mbir mi,” mi itam di “yoonu xew-xew bi,” mi itam di dabar walla Kàddu gi, mi itam di chazon, peeñu jaar-jaari bindu yonent ci bitim-réew, feeñ na Daniyel, bi mu doon am gis-gis gu mel ni seetu bu leer, marah, ci Saraxalekat bu Kowe bu asamaan bi nekk ci Bérab bu Gëna Sell bi.

Danyel mooy ñi am xam-xamu gisukaay bu leer bi, te itam ñi dégg xew-xew yu yonent yi ci Kirist, ak itam taarixu biti bi ñu teewal ci gisug chazon bi. Gisug marah bi mooy teewal Kirist ni màndarga yonent bu wér, te jigéenalu baat boobu sax mooy teewal xam-xam wi juddoo ci xool ndamu Yàlla, ni ñu ko teewale ci Danyel, Yowaana, Isaya, Sœur White ak yeneen yonent yi.

Ci diggante bi, gis-gisu biti *chazon* buy feeñal bi di nattu njàlbéen bi, te gis-gisu *mareh* bu fésal yu Almasi bi ci toftalug xew-xew yi ci yonent yi di nattu kër Yàlla gi. Ndax Almasi feeñ na ci Bu gëna Sell bi, ci seen Bu gëna Sell bu bopp? Foofa la Yàllaa ngi booleek nit. Lii mooy nattu bi war a jeexal, bala àtteefug jéggale gi tëj ci nattu *litmus* bi. Nattu *litmus* bi miy feeñal jikko mooy gis-gisu seetu bu *marah* mel ni ab seetu-bopp.

Bés bu 31 Desàmbar 2023, nattu bitim bi ci ndombo mi tàmbalee ci wax ju ñenteel juroom-ñeent gi ne “saccati sa askan wi,” te ba bi pàppa bii léegi duggee ci liggéeyam ca 8 Mee 2025, “peeñ mi” ci wax ju ñenteel juroom-ñeent gi taxawoon na. Nattu bu njëkk bi jëm ci fondamañ bi toxu na dem ci nattu kër Yàlla gi. Li dalee ca 9 Mee 2025, nattu kër Yàlla gi mi ngi dox. Dekkiwaatug ñaari seede yi ca 31 Desàmbar 2023, dañu ko tektale woon ci wax ju fukki benn gi ci Peeñu Yuhanna fukki benn, te dekkiwaat gi tàmbalee ca bés boobu ame na ci biir jamonoy xareb Ukreem bi tàmbalee ci 2014 te gën a tar ci 2022. Rëdd yi ci bitim ak ci biir ci kàddu-yëgle yi dajaloo nañu ci jaar-jaar boobu. Ca 31 Desàmbar 2023, liggéeyu sampu fondamañ doon na dem, liggéey bu jaar-jaarug 1798 ba 1840 doon misaalal, te itam 1840 ba 1844, te itam 19 Awril 1844 ba 22 Oktoobar 1844.

Daniyel benn fukk ak benn benn la, agsi ci taariix wi ni rëddu waxu yonent bi ci biti, te boolees na ak dëgg-dëgg taariix bi di rëddu bi ci biir ci Peeñ mi fukk ak benn. Ci atum 2014, xareb Ukreem tambalee na, ni ko xeetale woon xeexu Rafia ci atum 217 balaa juddug Kirist. Ci atum 2015, buur bu ñenteel bi te gëna bari alal, mi nekk ci aaya ñaareelu Daniyel benn fukk ak benn, taxaw na te yëgle dogalam ngir daw ci liggéeyu njiitu réew mi. Yëgle boobu merloo na globalist yi ñu yëngu ci xelum njaay mi, ñi ñu tegtal ni réewum Gres.

Peeñu Yàlla 11, sarax 11, mu ngi jëfandikoo 31 desàmbar 2023 ni taxawaayu bi ñaari seede yi dekkiwaat. Kon nag, jamono ji daldi dox dale ko 18 sulet 2020 ba 31 desàmbar 2023, degg nañu ko ni ab “àll bu màndi” ci waxu yonent. Ci jeexitalu “jamonoy àll bu màndi” boobu, baat bu di woote tàmbalee ci sulet 2023; te gannaaw loolu, bu yéemu ak ñaar-fukki tééméeri fan ak

juróom-benn-fukki fan gannaaw yégle gu ñàkk njariñ gu Nashville, ca 18 sulet 2020, Gaynde gi cosaanu Yuda daldi tàmbali a ubbi ay rëccam ci Kàddug yonentam. Ubbiteb Kàddug yonent Yàlla dafa jur saa su ne ab jéego nattu bu am ñetti xët, ni ko Daniel 12 tëral.

Ñu bari dinañu leen sellal, setal leen ba weex, te jéem leen; waaye ñi bon dinañu def lu bon; kenn ci ñi bon du xam; waaye ñi am xel dinañu xam. Daniel 12:10.

Ci téereb Fésaare, jabar bi dafa waajal boppam, te gannaaw loolu ñu may ko mbubb mu weex. Yooyu mbubb yu weex di firnde ne jabar bi jekk na ba noppi, te loolu am na ci téereb Fésaare ci ñaareel fukk ak juróom-benn bi, bi bunt yi asamaan ubbeeku. Bala ñu weexal jabar bi ak mbubbu njubtey Kirist, dafa njëkk a sellal.

Bésu 31 Suwe 2023, natteg cosaan yi tambalee ngir sellal ñi nar a set. Sellal googu, yokkute xam-xam moo koy matal, ndaxte Gaynde gi nekk ci giiru Yuda, booba la tàmbalee ubbi mujj gi ci yéglewamu bopp. Yéglew googu dafa boole ne moom rekk mooy bennu fondaasion bi ñuy mana samp. Su fekke kenn bañee dëggu fondaasion bi fésal ne Room mooy “saccakat yi ci sa nit ñi,” loolu mooy bañ bennu fondaasion bi ñuy mana samp.

31 Desambar 2023 tàmbalee na jëfandikoo bu natte, te loolu jur na ci saa si xeetu ñaar yu ñu weesoo. Gaynde gi joge ci xeetu Yuda dafa léegi ubbi li mu téj woon ne matug jaar-jaaru taariixu aaya fukki ñeent bañu May 8, 2025 la woon, te ci def gi; Mu saxal na njàngale Miller ne Room mooy misaal mi samp vision bu biti bi ci waxi yégle. Bi Trump dellusee ci 2024, mu matal aaya fukki ñett bi ci Daniel fukk ak benn, te ci aaya bi ci topp, dañuy màndargaal 2025, ak tànnug baab Leo. Trump ak moroomam miirukaay bu antikrist bi, ñoom ñaar ñépp dañu leen indil ci liggéeyu ndawal gi ci 2025.

Bés yi nuy xam ci yëngu-yëngu bii, ñu ngi leen wax ni seen xam-xam mooy ginnaaw-gis gu sellal. Ñu ngi xam jamono mujj ga nekk 1989, te topp ci loolu, ñu taxawal ndigal bi ci anam gu rasmi ci 1996. Ci 9/11, ndigal bi ñu taxawaloon ci anam gu rasmi am na doole. Ci jébbale “Tàbali Habakkuk” yi ci 2012, te ba noppi ci weeru Tamkharit bu 2013, fondasiyon yi ñu sos.

Bésu 18 Sulet 2020, jéex na njëkk njiitlu bi, te ci Sulet 2023 baat bu nekk di jooy ci màndiñ mi tàmbalee; te ci Desàambar 31, 2023 ubbeeku Peeñug Yeesu Kirist tàmbalee, te nattoo bu njëkk bu bitti bu sasoo ci fondaasiyon bi itam tàmbalee.

Ci 8 Mee 2025, ñaareelu nattug kër Yàlla gu biir gi tàmbalee na. Netteelu nattug wóor gi mujj naa ci kanam. Foofa dees na feeñal ndax bakkan bi am na diwlinu yégle bi, bi nattug bu jëkk bi te biti di tegtal, ak diwlin wi ànd ak ñaareelu nattug bu biir bi. Nattug bi dafay tegtal lu biti, topp ci lu biir, topp ci xew-xewu njeexital.

Rëddug waxi kàddug yégle bi mooy ay màndargay yi jiitu yii ma sogaloon. Ku nekk ci say màndargay boobu ànd na ak ay màndargay yu ni mel ci taariixu Millerite. 1798, ni mooy waxtu mujj gi, mengoo na ak 1989, itam mooy waxtu mujj gi. Fa la Gaynde gi boka ci xeetu Yuda ubbee Kàddugam, ndax moom moo di Kàddu gi. Ba Adventism matalee wàllu yonent buy dégluul ca ñàkk dëgggëgëggu Jeroboam bu fondaasiyonam, ba ñu dellu ngir lekk ak yonent buy fen bi dëkk Bethel, ñu delluwaat ca xalaat yi Protestantism bu daanu jëfandikoo woon ngir weddi nattu

William Miller ci mbirum juróom-ñaari waxtu yi. Moo tax ñoom xam-uñu bu baax, su fekke sax xam nañu ko, lu tax 1863 di màndargay bu mujj ci yëngu-yëngu alfa bu malaaka bu njëkk ak bu ñaareel.

Loolu moo tax duñu ko jàpp dara ne mooy at yu tollu ci 126, te loolu mooy melokaanu 1,260, melokaanu ab “jàngoro-gànnaw” buy jël jaar-jaaru taarix bi dale ci 1863 ba ci jamonoy mujj mi ci 1989. Bi ñeent-fukk at yi jeexee, Yosuwe jiitewoon na yëngu-yëng bi dugg ci Suuf su Dige. Ci 1989 Boroom bi tàmbalee na liggéeyu jiite yëngu-yëngam bu omega génne ko ci “jàngoro-gànnaw” bu 1863 ba ci 1989, ni Mu jëlee woon yëngu-yëng bu alpha génne ko ci “jàngoro-gànnaw” bu 538 ba ci 1798.

Ci atum 1989, peeñu gisgisu dexe Hiddekel, bi tegtal ñetti xaaj yu mujj yi ci Daniel, teejal nañu ko, ni ko gisgisu dexe Ulai, bi tegtal xaaj 7, 8 ak 9 yi ci Daniel, teejale woon nañu ko ci 1798. Ñaari téeméeri at ak ñaar-fukk gannaaw ba ñu génnee Biibël bu King James, William Miller yégle na yoonam, bi mu sukkandikoo ci gisgisu Ulai, ngir njëkk, noonu mu daldi ko def ay melokaan yu rasmi ci 1831; noonu itam lañu njëkk a génnee yégle Hiddekel ci 1996, gannaaw ñaari téeméeri at ak ñaar-fukk ci 1776, moom bi nekk juddug suuf su tedd si, di États-Unis d’Amérique.

Miller dafa tekki yégleb bataaxal bi ñaari téeméeri ak ñaar-fukk at gannaaw soppikatu King James bi, moo xamle ne William Miller mooy jëfandikookat bu njëkk bu yàlla sell ci waxi kàdduy Yàlla yi nekk ci Biibël bi, ci Kóllère gu Yàgg gi ak ci Kóllère gu Bees gi itam, ngir indi benn yeasal ak benn yëngu-yu-beesal. Biibël bi ju Yàlla la, te moo booleek nit ki gannaaw 220 at ngir jur bataaxalu Ulai bi.

Yeesu mooy Alfa ak Omega, te moom la Kàddug Yàlla, ba tax njëlbeenug Biibël bu King James Version ci atum 1611, di teg Yeesu benn yoon ci 1611, te itam ci 1831. Kirist feeñ na ci jamonoy mujj gi ni Gaynde gi joge ci giiri Yuda; waaye bu ñu sampée yégle bi ci anam wu sàkkal, mooy Alfa ak Omega ak Kàddug gi. Ndigël li Miller am ak tambali gi, ñu xam ne tambali ak mujjeef gi ñooñu ñépp di dëggal li di yokk solo ci njëlbeenug yégle bi. 1776 ba 1996 dafay yëngu ak benn melokaan, doonte sax wuute.

Bataaxalu Hiddekel mooy bataaxalu yoonu Dibéer bi ci États-Unis, ni ko njëlale aaya ñent-fukk ak benn ci Daniel fukk ak benn. Atum 1776 ak génneb Déclaration of Independence dafa teewlu njàlbéenu diirub ñaar téeméer ak ñaar-fukk at yi, yi jeexee ak génneb téere bi ñu tuddee, ci dogalu Yàlla waaye du ci yéene, Time of the End. Ci at mu njëkk maam 1996, ñu jox nu ab korporaasiyoŋu ministère bu tudd Future for America. Bataaxalu suuf si tedd, maanaam États-Unis, ñu ko teggewoon ci anam wu sella ak jukkoo bu juboo diggante njàlbéen ak mujju yoon wax jii. Bépp màndargu yoon wu mag ci taariixu Millerite dees na ko delloo ci suufu pexe bu jiitey léebu ñaari fukki janq. Ñaari diirubi ñaar téeméer ak ñaar-fukk at yi ñoom ñépp am nañu njàlbéen ak mujju, te ñu màndarge leen ak ab génnebu mbind.

Bataaxalu ak yoonu liggéeyu Miller dafa amoon dëggal ak doole ci matug Islaam ci ñaareelu musiba bi. Li Boroom bi jëfandikoo ngir dooleel bataaxal bi mooy yoonu “bés bu benn mooy at” bu Miller, ak yoonu mi dooleel bataaxal ak yoonu liggéey bi ca 9/11, ba su wàcceg malaakam Kàddug Yàlla gi nekk ci Peeñu xët 18 délloosi wàcceg bi Mu defoon 11 ut 1840, ni ko xët 10 bu

Peeñu di tegtal. Ñaari malaaka yooyu dañuy tegtal feeñug Kirist ci kanamu malaaka ci yoon wu yonent. Yoonu mi mel ni mooy cosaanu gaddaay gi gën a taxawu yëngu-yëngug 9/11, ni yoonu “bés bu benn mooy at” meloo woon ci yëngu-yëngug 11 ut 1840, mooy ne jaar-jaaru Millerite di dellusi ci jaar-jaaru ñeel fukki junni ak ñeenti-fukk ak ñeenti junni.

Bi ab matuggal gu yoon ci waxi waxyu Islam ci ñetteelu musiba, ci jaar-jaaru omega ak ñetteelu malaaka, te mu jàppale ak matuggal gu yoon ci waxi waxyu Islam ci njëkk ak ñaareelu musiba, gi ñëw ci jaar-jaaru alfa, njëkk ak ñaareelu malaaka—ndigalu ne jaar-jaaru Milleritey di dellusi ci jaar-jaaru ñaari fukk ak ñeent junni nit ñi ak ñeent-fukk ak ñeent junni bi, dëggal nañu ko bu baax ni buñu dëggalee woon bésu Miller ci ndigalu bés-benn at, ci wàllu njëkk ak ñaareelu musiba yi nekk ci Peeñu Yowaana 9. Am na ñenn ñi xam man naañu waxyu jamono ji tollu ci ñetti téeméeri ak juróom ñaar-fukk ak benn at ak fukk ak juróom fan, jiñu tëral ci Peeñu Yowaana 9:15, waaye ñu mana rëcc sama point bu jiitu. Na ma ko leeral.

Njëkk ak ñaareel woe bi dañoo méngook jaar-jaaru njëkk ak ñaareelu malaaka yi, te jaar-jaaru ñetteelu woe bi itam méngook jaar-jaaru ñetteelu malaaka bi. Fi la taxawaay bi nekk: tambaliinu ñetti téeméeri ak juróom-benn fukki at ak fukk fan yi ñu taxawal ci jaar-jaaru ñaareelu woe bi, fekk na cosaanam ci jaar-jaaru njëkk woe bi. Am na benn yëgleb bu téeméer ak juróom-fukk at ci jaar-jaaru njëkk woe bi ci Peeñu Yàlla juróombent, te bés bi waxtu yëgleb boobu jeexee, fa la yëglebu ñetti téeméeri ak juróom-benn fukki at ak fukk fan di tàmbali. Ñaari yëgleb yooyu dañuy boolee njëkk ak ñaareelu woe yi ci lu jub, ba tax ba bi ñu yëglee ab yëgleb ci Islam, sukkandiku ci njariñu bés muy at, yëgleb boobu dafa doon yëglebu njëkk ak ñaareelu woe yi ci Islam, te mooy doon yégle bi dëggaloon anam ak yëgleb Miller ci jaar-jaaru njëkk ak ñaareelu malaaka yi.

Bi loolu mboolem taarix boobu jeexee ci 22 Oktoobar 1844, ñaareelu xalam bi daldi tàmbalee wuux; te xalam boobu juróom-ñareel mooy ñetteelu alkande bi, te mooy itam mbóotu sutura Yàlla, mooy Kirist ci yéen, yaakaaru ndam li. Xalam boobu mooy yëgleb waare bu biti ak yëgleb waare bu biir. Moo tax waxu jaar-jaaru 2,520 at jukkoo ak noppalu suuf si ci juróom-ñareelu at, te loolu dafay boolee jubilee bi. Ci 22 Oktoobar 1844 xalam bi juróom-ñareel tàmbalee wuux ngir matal waxi jaar-jaari 2,520 at ak 2,300 at.

Waaye ca fan yi baatu malaaka juróom-ñareel bi di feeñee, bu mu tàmbalee wol, kumpay Yàlla dina mat, ni ko mu yégle woon ay jaamam, yonent yi. Peeñu Yowaana 10:7.

22 Oktoobar 1844 mooy bésub njotum njéggal, te buuru jubilee waroon a jib ci bésub njotum njéggal ba. Li dale ba tey, nun ngi dund ci jaar-jaaru ñetteelu malaaka bi, te itam ci ñetteelu musiba bi, miy juróomeelu trompet bi. Ci 11 Ut 1840, malaaka mu mag mi ci Peeñu yi fukk wàcci na ngir leerloo suuf si ak ndamaram, ni malaaka mi ci Peeñu yi fukk ak juróom-ñett defee ci 9/11.

Ci diggante 2012 ba ba janwiye 2013, ñu sos séri bi tudd Habakkuk’s Tables, te meñño ak génne piyonyeer chart bu 1843 bi ci weeru me 1842. Noonu lañu tegëkoon fondasiyon yu mouvement bi, muy mouvement alpha bu malaaka bu njëkk ak bu ñaareel, walla mouvement bu ñetteel malaaka; ñaari tablaay yu Habakkuk dañoo lëkkaloo ak taarix ak bataaxal bi. Yéene bu ñakk njariñ bu 18 sulet 2020 boolewoon ak 19 awril 1844, te waxtu yàgg bi ci léebkat bi nekkoon ci yoon.

Ab màndiŋu 1,260 fan jeexna ci ubbi gi amee 31 Desàmbar 2023. Baax na nu fàttalikoo ne Kirist nettaliwul ñaari yoon màggalu Yàllaam bi ci ay sobéem yu ñu ko xastee ci yoon wu sellul, ni Sœur White tudde ko. Def na ko ci ndoorte njëlam, ak ci mujjeem itam, ba tax ñaari nettali yooyu doon sellalug alfa ak omega.

Sœur White wone na leer ne ñàkkal kër Yàlla bu njëkk ak 9/11 ak baat bu njëkk bi, bi mu jàpp ni mooy ñetti aaya yu njëkk yi ci Peeñu gi, caa 18. Gannaaw loolu mu santale “baneen baat bi” ci aaya bu 4, ne mooy ñàkkal kër Yàlla bu ñaareel bi, te itam mooy yoonu Dibeer bi. 19 Awril 1844 mooyoon ñàkkal kër Yàlla bu njëkk bi ngir Millerite yi, te 22 Oktoobar 1844 mooyoon bu ñaareel bi. Ci ñeent-fukk ak juróom-benn at yi nekk diggante 1798 ak 1844, kër Yàlla gu Millerite yi tabaxees na, te ab fractal bu tabaxug kër Yàlla gu Millerite gi feeñ na ci jaar-jaaralu ñaari naqar yu mag yi, yi ñoom ñaar ñépp di tegtal ñàkkal yu kër Yàlla. Jaar-jaaru loolu ci kër Yàlla la.

Bés bu 18 Sulet 2020 ba ci 31 Desambar 2023, janq yi nelawoon ci waxtu bi mu yàgg. Bu ñu yewoo, dañuy yewu ngir seen warugaru tēj fondasmaa bi te yékkati kër Yàlla gi. Li dalee booba, Kirist, ni Gaynde gi dëkk ci xeetu Yuda, moo ngi ubbi leerug waxu yonent yi; te leeru yonent buñu ubbi dafa jur saa su nekk benn njàngat bu am ñetti jéego, bi di jeex ci nattu gu wér ngir seet dëgg, fa karakter di feeñ waaye du fa màggat. Ci nattu gu wér ngir seet dëgg googu, janq yu takku yi dinañu jot tuuru Xelum Sell mi mu wees lépp lu jëm ci feeñug kàttanu Yàlla ci biir xeetu Yàlla te bindees na ko muk. Dina am yokkute leer gu kenn gisagul woon muk. Loolu nag, dinaa wone beneen rëddandoo gu jaar ci taarix buy taxawal yamale taarixu Millerite ak taarixu ñaar-fukki-ñeenti junni ñi.

Waaye yaw Daaniyel, tējël wax yi, te lakk tééré bi ba ci jamono ji mujje: ñu bare dinañu daw fu nekk, te xam-xam dina yokku. Noonu mu ne: Demal sa yoon, Daaniyel, ndaxte wax yi tēj nañu leen te lakk nañu leen ba ci jamono ji mujje. Ñu bare dinañu sella, set weex, te nattu; waaye ñi bon dinañu def lu bon: kenn ci ñi bon du ko xam; waaye ñi am xel dinañu ko xam. Daaniyel 12:4, 9, 10.

Dina yokk ci lii yi ci article bi ci topp.

Benn-boppu bi

Elon Musk wax na 21 Fewriye 2026 ne, “nun de jàpp ne nu ngi ci ‘singularity’.”

Njaxlafu njëg bindu xam-xamu teknoloosi

Singularite teknoloosi bi (yu bari di woowe rekk ne “singularite”) mooy ab tomb bu ñu xalaat ne dina am ci ëllëg, bu xeetu teknoloosi—bi ñu gën a dooleel ci xel mu jaarale ak artificiel—di gaaw lool, di am kàttan lool ba muy yokku ba weesu ci sañ-sañu nit ak seen xam-xam, te lool di jur soppi yu xel mënul jàpp ak yu xóot ci sivilisaasionu nit. Xalaat bu ci gën a am solo mooy tasaaroo xel: bu nu sosee sistemu AI bu gën a xereñ nit ñi gën a xereñ (li ñu far di wax Artificial Superintelligence walla ASI), sistem boobu man naa delloo bind boppam te gën a ko yombal gaaw ngir mel ni mbootaayu nit wu nekk sax mēnu ko def. Lool di sos ab doxalin gu boppam di gën a yombal boppam ci weer-gu-yaram, fa sañ-sañ di fukkatiwatalaat ay yoon ak ay yoon ci at yu gàtt lool (fan

-> waxtu -> simili), ba tax yokkute yi ci topp di mel ni mbëj mu tasaare, te “nit ñi nekk lu jiitu singularite” mënul leen a seetlu ak njariñ walla jubal. Baat bi “singularite” jëlees na ko ci fisik ak matematik, foofu ci “ab buum bu ñuul,” singularite mooy bérab bi dooley dëgg-dëgg gu bëtëj ba àgg ci infinie, te sunuy yoonu fisik yi nu am léegi daldi fa wërguñu—mënu nu gis mbaa wax li di am weesu ci event horizon.

Noonu itam, gis-gisu teknolosi bi dees na ko muy “event horizon” ci jaar-jaari jamono: man nanu jëfandikoo xam-xam ngir seet lu man a xew ba ci booba, waaye bu ñu weesu ko, jamono yiy ñëw dafa doon lu xeebul ci xel yu nit ñi te yokkuwul.

Jaar-jaare bu gàtt ak Boroom Xalaat yu Mag ñi

At yu njëkk 1950 yi—Njëmbóot yu njëkk yi feeñ nañu ci liggéeyu matematisiye John von Neumann (mi waxoon ci gaawaayu soppi teknolojik yi di yokku) ak matematisiye/kriptoloog I.J. Good (mi ci atum 1965 melaloon ne am na “xarala bu di tàmbalee féex” bu fekke ne masiina yi tàmbalee sos masiina yu gën a baax).

1993—Xam-xamkat bu kompiyutër ak bindkat bu mbindum-xel Vernor Vinge siiwal gëstu jamono bi ci ay bindam, **The Coming Technological Singularity**. Mu waxoon ne dinañu sos xel mu wees nit ci benn waxtu diggante 2005 ak 2030, te gannaaw loolu “jamonoy nit” dina jeex (ci tekkiinu ne nit ñi dootuñu doon xel mi gën a jiite suñu bopp rekk).

2005—Soskat bi ak yëg-kàddu yu njëkk Ray Kurzweil yobbu na xalaat bii ba mu jot ci xam-xamu mbooloo ak téereem bi, *The Singularity Is Near*. Mu di wax ne singularity bi dina aksi lu war a doon ci atum 2045, te maggug dooley kompitëer gu jub ci kaw, di topp li mu tudde yoonu gëna gaaw ci njariñ yi (Law of Accelerating Returns), ak it nanoteknoloji, bioteknoloji, ak jokkoo diggante bopp ak kompitëer, moo koy yóbbu. Ci anam gu sax, dafa sax ci timeline boobu, te ci yeneen waxam yu mu yeestal, mu dellu dëggal AGI ci 2029 ak singularity ci lu tollook 2045.

Yëgle waxtu yi ñuy seet (ni mu nekkee ci ndoorte atu 2026)

Ab yeneen yi dafa gën a gaaw ci at yu mujj yi ndax yokkute gu yàggul te bu baax ci manggaloo kàddu yu mag yi, sistem yu xalaat ak yooni yàggal yi: Gis-gis yi gën a tar te ci yàgg wu gàtt (2026–2027): Yenn kilifa yu am solo ci AI (lu mel ni Dario Amodei bu Anthropic, Elon Musk) wax nañu ci kanam nit ñi ne superintelligence walla lu yem ci liggéey ak li di singulaarité bi sos, man naa aksi ba ci 2026 walla ci biir 1–3 at.

Ab xam-xamu kats-katu ñi ci ñaari at yi 2040–2050 lañuy boole ba tax xel mu ëpp doole bu mat walla singulaarité bi.

Ñaari mboolo yi mën a am

Yéene yu bëgg a def àdduna bu mat / yaakaar yu bare -> ñàkkadi gu mat ci barele gu réy, farba jàngoro ak ñàkk doole, dugub dund gu mel ni yàgg te kenn du dee jaarale ko ci yebal xel bi wala ci nanomedicine, nit ñépp di booloo ak AI (transhumanism), ak saafaraat ci ay jafe-jafe yu xam-xam teewuloon a saafaraat, ci ay simili.

Dystopian / pessimistic -> ñàkk sañ-sañu nit ak ngëru, ñàkk juboo (AI di topp ay jëfekaayu mébét yu taxawul ci doomu nit walla yu ko bañ), yàqute ekonomig ak sosiyaal, walla sax ay risk yu man a dugal nit ñi ci jéexital.

Singularity du rekkul nekk “AI bu njëkk lool rekk” la; mooy waxtu wi soppiku teknolójii di génñ ci diggante ay dogal yu gaaw-gàll gu bindu-bopp/gaaw-gàll gu nit, ba muy doon yoonu soppiku boppam, buy daw te kenn mënul ko taxawal. Bu loolu ame ci 2026, walla 2030, walla 2045, walla sax muukk, mu ngi des ba tey ci ni benn ci laaj yi gëna am solo te bës bu nekk yaatu ci jaar-jaari nit ñi.

Jamono Muji ci Muju àddina – 1989

Àddina bi ñu boole ci lëkkalekaay digital bi tambali na

Jële gi ci xayma yokkute bu kenn ku nekk doon doxal ci boppam ngir dem ci xayma yokkute bu lëkkaloo ak lëkkandoo. Tim Berners-Lee jox na xalaat bu aju ci World Wide Web ca CERN (1989). Seetlu komersiyaal ci mbirum réseaux neuronaux ya yaatal na (jëfandikoo askan wi ak jàngu kawé yi), Intel 80486 génñ na ci kër gi—doole yokkute bu nit ku nekk man a jëfandikoo dafa yéeg lool, te ARPANET di jëfandikoo yoon wi jëm ci li muji doon Internet bu jamono bii. Lu jiitu loolu, yokkute amoon na doole, waaye li ëppoon mooy ne dañu ko tëj ci ay xeetu wàll yu boppam. Gannaaw 1989, yokkute daldi doon lu jublu ci lëkkaloo. Réseaux neuronaux yi ci 1989 dañoo nekkoon ci tàmbali, yëngu ci séentuwaay yi ak li ko juntuukaay yi mënaloon, te ci li ëppoon dañoo doon ay sistem yu xool tektal yi yokk ak ay sàrt yu ñu fay boole woon—waaye askan wi ak laboratoor yu seetlu yi dañoo doon ba noppi di natt ay sistem yu man a jàng ngir jëmé ci berab yi ñuy dóor, ngir gindee ak yoonu jubal, ak ngir xàmmi tektal yi. Loolu moo doon dal bu njëkk bi ci lépp lu dikk gannaaw.

Bataaxal biñu Defe Fonku — 1996

Mbëggelu komersaal bu Internet bi

Web bi nekk lu ñépp man a jëfandikoo, muy lu ñuy jaay, te muy lu àddina bi bépp jot. Netscape ak xarey browser yi, Amazon ak eBay di firndeel ne commerc bu online man na dox. Google sosu na (ni ñu ko tudde woon BackRub ca Stanford, 1996), te jëfandikoo Windows 95 gaaw na yokk compting bu jëfandikookat yi. Atum 1996 mooy bi Internet bañee nekk rekk lu njàngum kaaraange la, daldi nekk lu ekonomig. Infrastruktur bi jóge 1989 dafa dal ci tolluwaay bu jëfandikookat yi. Jamonoy dot-com du ci websites rekk la jëm — dafay ci dijitaliseer bisnis. Waxtu wii soppi na commerce, pablisite, seetlu xibaar ak anam yu nit ñi di jokkante.

Bataaxal bu am kàttan – 9/11, 2001

Jamono biir + Platform mi tàmbali na

Dijitaalizaasioŋu media yi + infrasitiritor bi ni jëkk ci “cloud” + “broadband” bu sax ci kaw. Apple génne na iPod bi (ndombo ekosistém dijitaal buy yëngu tambali), Wikipedia ubbi na (módelu platfóormu xam-xam buy booloo), njariñu “broadband” yokku na lool, Amazon tàmbali na ci

sutura tabax li mujj doon AWS. Gannaaw 9/11, teknolojiu saytu ak teey gu réy gaaw na lool, infrasitiritiru analiz biir-donne yi yokku na bu gaaw. Fii la ndombo “cloud computing”, ekosistëmu platfóorm yi, nguurug ëmbit dijitaal yi, infrasitiritir buy sax ci jukkoo, ak dalu pexe yi war a jur “social media” ak “smartphones” tëjjeeku.

Fondamaa Tegg – Tabili Habakuk – 2012, 2013

Njög mu xóot ci jàngat gu xóot gi

Juddu Xel bu Bees bu Jamono ji nuy wax “Artificial Intelligence”

Lii mooy jamono ju am solo lool bi réseaux neuronaux bàyyi doon yeneen cëru jàngat te nekk doon ñu bari ci jëfandikoo— mooy ndigël gu mat sëkk diggante jamono “platform/cloud” bu 2001 ak tas gi réygu “generative AI” bu 2023. Septembre 2012: AlexNet (ab réseau neuronal convolutionnel bu xóot) moo nott ndam ci concours ImageNet ak farak bu mag lool— daanel lépp lu jiituwoon ci algorithmes yi. Benn xew-xew bii rekk, ñépp a ko déggoo ci wàllu seetlu AI ne mooy jamono ji deep learning bu bees juddoo. 2012: ekib Geoffrey Hinton wone na ne réseaux neuronaux yu xóot, bu ñu leen jàngale ci GPUs, man nañu jàng boppam ci mbindum melokaan yu tabaxante ci njàppalante. 2013: Google jënd na sosiete Hinton (DNNresearch). Industrieel bi ci saa si daanu ci deep learning ak ay milliards. Yokkute GPU yi NVIDIA (CUDA) nekk nañu matériel bu standard ci AI. Juntukaay yu big data (Spark 1.0, bi ñu génne woon ci 2013) mat nañu it ak loolu, ngir may datasets yu réy lool yi deep learning soxla.

Ubbi – 2023

AI juróom buy sos na buntu bi

AI mi ngi mana jëfandikoo, mana jariño, te di yëngal mbirum koom-koom bu tar. Du rekk “réseau neural yu gën a baax.” Lii mooy jamono ji AI di bind kood, di sos nataal, di otomatiseer liggéeyu buro ak liggéey yu ay xelkat doon def, di yaatal liggéeyu xalaat ak seetaan, te bu njëkk AI bayyi nekk lu xëccoo ci benn wàll rek, daldi nekk juntukaayu xel bu ñépp a mana jëfandikoo.

2026 – Singularity?

- 1989 ni melokaanu waxtu mujj àddina bi ci boppam (jokkale yu lëkkaloo tambali, muy tërëlin ngir xam-xamu àddina wër; lëkkalees na ko ak tasaaru URSS mi ni muy mandarga ji ngir jamonoy nattug mujj gu Adventism).
- 1996 mooy jëfandikookayub xibaar bi ci anam gu yoon (web bu jaaykat yi jëfandikoo day yaatal ekonomii xibaar bi, te day numérise koom-koom ak gis-gis).
- 2001 ni muy dooley waxu bataaxal bi ak dooleelam (plateform yi, niir gi, ak jot ci saa su ne dañuy samp ekosistém dijitaal bi ngir xam-xam bu booloo, bu yëngu, te nit ñépp man a jot ci).
- 2012/2013 ni muy taxaw ndombo gu dëgggu xel mu xóot (jàllug gu mag ci deep learning tax na xam-xamu masin nekk lu manees a jëfandikoo ci yoon wu am solo te man a yaatal).

- 2023 nekk ci njalbéen ju mujjal ci ubbi bi (AI buy jur, buy génne ci xel mu yaatu ci yëngu-yëngu yu mën a jëfandikoo ci bépp mbir, ba tax sàkku xam-xam ak xalaat nekk lu mën a jot ci yépp te di yëngu àddina).

Yéeg yi rafet na: bépp tolluwaay dafay yokku ci li ko jiitu, te muy jógé ci jukkoo -> jëfandikoo ngir jaay ak jënd -> ekosistam -> xelal -> xam-xamu xel.

Atum 2012/2013 mooy njàngat bu am solo lool, di jamono ji réseau neuron yi wone ne man nañu jàng ci anam wu yar te otomatik (ndamug AlexNet/ImageNet, liggéeyu Hinton daldi am firnde, te yukkute GPU yi mayoon na lool), te lool tax na ne yaatuwaayu juróom-ñaar fukki at 2023 ci mbirum juróom-ñaar fukki bindi amul woon manees a moytu. Su fekke ne amul woon coppiteb jumbukaay ba ci 2012, modèle transformer yi (2017) ak yukkute gu réy gi duñu woon jur ChatGPT peeg gu yaatu noonu.